

DE HAAGSE TIJDEN

Den Haag, stad van onderwijsvernieuwingen

Pag. 3

Reactie op het Grotius Lyceum

Pag. 10

Nederhof herinnert aan het Hollandse Versailles

Pag. 8-9

De verborgen kunstschat van Cornelis Kloos onthuld

Pag. 14

De Haagse krant van alle tijden

Zomers van vroeger

Het was de zomer van 1954. De fietstocht naar de Fuutlaan duurde zo'n twintig minuten vanuit ons huis aan de Hoogbuurlostraat. De Valkenboskade af, langs de prachtige huizen in neorenaissance stijl met erkers en versierde gevels en veel groen in de midden perken. We gingen de Laan van Meerdervoort over om via de Bloemenbuurt de Vogelwijk te doorkruisen. De duinwand aan het eind van de Fuutlaan was machtig hoog en het pad naar boven moesten wij, de fiets voortduwend, lopend beklimmen.

Bovenaan het eerste duin fietsen wij verder langs een heuvelachtig pad met aan de rechterkant het Westduinpark. Het uitzicht was prachtig; vochtige duinvalleien met vennetjes, grijs getinte struiken en de duindoorn in bloei met z'n diep oranje bessen. Na het pad volgde nog een paar minder steile duinen en dan na de laatste duintop lag daar de zee. Koel en verlokend.

De fietsenstalling boven op het duin werd beheerd door Jan, een Hagenees in hart en nieren. Diepbruin gekleurd en met een neus zo plat als een dubbeltje begroette hij mijn vader hartelijk.

Mijn vader, die rechercheur was bij de afdeling Bijzondere Wetten, kende Jan vanuit het bokscircuit waar Jan in vroegere jaren een fervent bokser was geweest. Na zijn carrière had Jan de fietsenstalling overgenomen die hij beheerde van april tot september om daarna, heel bijzonder in die tijd, te verkasen naar de Porte Ecole in Italië. Je moet je zomerse teint natuurlijk wel op peil houden. Naast de stalling stond een klein

hokje waar onze tent stond geparkeerd. Dit was een zegen, want het loodzware gevaarte hoefde dan tijdens ons strandbezoek alleen een keer de trap af en een keer de trap op worden gezeuld. We stalden onze fietsen bij een paaltje op het met schelpen beklede fietsparkeerterrein. Jan kreeg een 'riks' in zijn handen gedruwd en met onze bepakkings volgden we de lange houten trap naar beneden. Het zand onder mijn voeten was al warm en de zilte geur van de zee deed mij verlangen om pootje te baden. Als Haags kind had ik geleerd dat zwemmen in zee nooit, maar dan ook nooit mocht. Te gevaarlijk, vanwege stromingen en muien. Maar zo vooraan in

"Zoet-zuhah! Zoet-zuhah!"

de golven springen en je te laten meevoeren tot het strand was heerlijk.

Mijn ouders hadden een vriendenclub en ergens in die begin jaren vijftig was het idee geboren om zelf een tent te maken.

Het Noorderstrand, aan het einde van het Zwarte Pad. Foto uit 1963, JosPé, collectie HGA

Het witte doek werd door een van de vriendinnen gekocht en met elkaar werden de gigantische lappen stof aan elkaar genaaid, met aan de binnenkant verstevigde, grote zakken. De tentstokken waren waarschijnlijk gekocht bij een speciale win-

en vormde een baken voor kinderen en gaf beschutting voor wind en schaduw als daar behoefte aan was. Kleine kinderen konden in de tent rusten en iedereen kon zich zonder al te veel capriolen uit te voeren, onbespied omkleden.

Eens per dag kwam op het strand de man met zoetzuur die je al van verre hoorde aankomen met zijn lage schorre stem: "Zoet-zuhah! Zoet-zuhah!" Hij liep op sandalen met grote passen door het hete zand en aan zijn juk hingen twee witte emmers met zure bommen. Een verfrissende lekkernij. Zoet en zuur en sappig en bij de eerste hap knepen je papillen achter

in je mond samen vanwege die onverwachte smaaksensatie. Heel af en toe kwam er ook een ijskar langs. Zijn bel klingelend en het mooie koperen beslag en de hoge deksels glimmend in de zon. Op de fiets reed de ijscoman met een klein scheef petje en mooi wit jasje langs de vloedlijn. Als hij vast kwam te zitten, belde hij extra lang; er waren altijd wel een paar vaders die hem vlot vooruit trokken. Vanille-ijs op een hoorntje. Vol en zoet en kleverig, een ware traktatie!

Ina Masseling
h.masseling1@upcmail.nl

Vervolg op pagina 6

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

KÖHLER Autoverhuur

Voor het huren van:

- Personenbussen
- Personenauto's
- Bestelauto's

070-380 90 94 www.kohler.nl

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

DEN HAAG EN OMSTREKEN

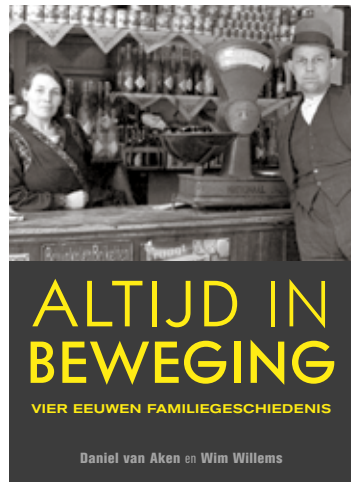
BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Altijd in beweging

Het artikel *Van boer in de Betuwe naar groenteboer in Den Haag* (De Haagse Tijden 17 maart 2020), de lezersreacties hierop en verder uitgebreid onderzoek hebben geleid tot een boek dat samen met Wim Willems, emeritus-hoogleraar Sociale Geschiedenis, is geschreven: *Altijd in beweging, vier eeuwen familiegeschiedenis*.

Het begint met een molenaar en gaat via bakkers, dienstbodes en Indiëgangers naar een grote familie van groenteboeren die zich in Den Haag vestigde. De uitgave deze maand bij De Nieuwe Haagsche valt samen met hun vestiging hier in Den Haag precies een eeuw geleden. Honderd jaar geleden probeerden tientallen jonge mannen uit de Betuwe hun toekomst in Den Haag te zoeken in de handel in groenten en fruit, zoals Bauw, Verweij, Heikoop, Van Rijnsbergen, en dus ook

de Van Aken. De zes broers van Van Aken begonnen in 1922 met hun zaak en zijn een voorbeeld van deze beweging. Met hun winkels in Den Haag krijgen we een beeld van de middenstand in die jaren, een verhaal dat is verluchtigd met tientallen bijzondere foto's. De Van Aken zijn niet van hoge komaf en in de archieven lieten ze nauwelijks papieren sporen na. Maar juist in hun alledaagse zijn ze zo bijzonder. *Altijd in beweging* is een inspirerend boek over familiebanden. Over de voorbeeldige kracht van een gewone Nederlandse familie om tegenslag het hoofd te bieden. Bovendien verschijnt er binnenkort in deze krant een speciaal artikel gewijd aan Joost van Aken.

Daniel van Aken

danielvanaken@hotmail.com

De Nederlanden van 1845

Via een collega kreeg ik een exemplaar van De Haagse Tij-

'Stolperstein' voor verzetsheld Anton de Kom

Op woensdag 29 juni om 15.20 uur zal een zogenoemde Stolperstein geplaatst worden bij het voormalige woonhuis van Anton de Kom, Johannes Camphuysstraat. Op deze dag worden in totaal 39 van deze stenen geplaatst in de Haagse Hout. De steenlegging duurt 20 minuten. Aanwezig zullen zijn familieleden, alsmede leden van het bestuur van de Anton de Kom Stichting, de ambassadeur van Suriname (uitgenodigd), vertegenwoordigers van de Gemeente Den Haag en ander belangstellenden.

Anton de Kom was verzetsstrijder in de Tweede Wereldoorlog en woonde met zijn gezin op nummer 296. Vanuit zijn huis is hij gevangengenomen, gedeporteerd, en via het Oranjehotel in Scheveningen en Kamp Vught naar een Duits concentratiekamp gebracht. Hij is niet teruggekeerd.

Anton de Kom is ook de auteur van het in 1934 gepubliceerde boek *Wij slaven van Suriname*.

Stolpersteine is een project van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig (1947, Berlijn), gespecialiseerd in sociaal bewogen kunst. Zijn motto is: "Een mens is pas vergeten als zijn naam vergeten is." Sinds 1994 heeft hij al meer dan 65.000 Stolpersteinen gelegd op vele plekken in diverse landen binnen Europa en sinds kort ook buiten Europa. Vanaf 2007 ook in diverse dorpen en steden in Nederland, waaronder Den Haag, waar inmiddels ruim honderd gedenksteentjes zijn geplaatst. Meer informatie over het project kunt u vinden op www.stolpersteine.eu

den met het artikel van Bonnie Spaans-Barkmeijer over haar tijd bij De Nederlanden van 1845. Wat een leuk verhaal! Ik ben de bedrijfshistoricus bij Nationale-Nederlanden en beheer ook de historische collectie. Dit soort verhalen zijn

voor mij heel waardevol! We hebben veel archief en foto's in de collectie, maar hoe mensen het werk hebben ervaren en wat ze deden is vaak niet zo duidelijk te achterhalen. Helaas kon ik geen foto's van de genoemde personen vinden in het fotoarchief, ook niet van de polissen afdeling. Hierbij wel een foto van de kantine in 1958, wellicht voor de auteur van het verhaal (en voor anderen) herkenbaar. Hartelijk dank voor dit mooie verhaal!
Ingrid Elferink

Verloren armband gezocht

Mijn lieve moeder is haar armband verloren die zij heeft gekregen bij de geboorte van

haar kleindochter en had hem sindsdien iedere dag om. Zij is hem verloren in de omgeving van de Volendamlaan en winkelcentrum Leyenburg. Heeft iemand de armband toevallig gevonden?

Jolanda Wijtenburg

06 54 32 72 91

GroenLinks zoekt het groenste balkon, (dak)terras of geveltuintje van Den Haag!

Voor het tiende jaar op rij is GroenLinks Den Haag weer op zoek naar het groenste balkon, (dak)terras of geveltuintje van de stad. Er vallen mooie prijzen te winnen, zoals drie waardebonnen voor gratis planten. En een speciale jubileumprijs! Fractievoorzitter Mariëlle Vavrie is enthousiast over de wedstrijd: "Elk jaar is het weer een feest om alle inzendingen te bekijken. In onze dichtbevolkte stad telt elke boom en ieder plantje. Het is mooi om te zien hoe mensen in verschillende wijken, vaak samen met buurtbewoners, hun eigen straat vergroenen." Want zeker met de toenemende hittestress en de

klimaatverandering kan elke boom en ieder plantje hét verschil maken. "Een groenere straat zorgt voor hoogwaardige verkoeling tijdens de zomer. Bovendien ziet het er ook nog eens vrolijk uit."

Wilt u kans maken op een van de prijzen? Mail dan vóór zondag 3 juli een foto van uw balkon vol bloemen en planten, uw favoriete plekje op het (dak)terras of uw vrolijke geveltuintje naar groenlinks@denhaag.nl onder vermelding van naam en adres. Alle inzendingen zullen worden bekeken door een vakjury, die op vrijdag 8 juli de winnaars bekend zal maken. Winnaars ontvangen een Nationale Tuinbon ter waarde van 50 euro (eer-

ste plaats), 30 euro (tweede plaats) of 20 euro (derde plaats). Tijdens deze jubileumeditie reikt GroenLinks ook een speciale prijs uit, maar deze blijft voorlopig nog even een verrassing.

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Den Haag, stad van onderwijsvernieuwingen

Laat ik hier enkele voorbeelden van geven. In 1905 werd hier de Eerste Nederlandse Buitenschool gesticht. In 1914 de Eerste Nederlandse Montessorischool en in 1925 de eerste Daltonschool van ons land, te weten de Dalton HBS. Dit geldt ook voor het eerste Lyceum van Nederland en daar gaat dit artikel over.

Rommert Casimir

Rommert is op 29 september 1877 in het Friese plaatsje Kollum geboren. Hoewel tijdens zijn geboorte zijn achternaam Kasimier was, is deze naam bij Koninklijk Besluit in 1932 veranderd in Casimir. Hij was de jongste van zes kinderen en zijn vader was marskramer. Vlak na zijn geboorte is zijn vader overleden en zijn moeder verhuisde toen Rommert elf jaar was naar Groningen. Een van de onderwijzeressen van de school waar hij op zat, spoorde hem aan om verder te gaan leren en vanaf 1891 volgde hij de lessen aan de normaalschool in Groningen. Deze lessen werden voornamelijk 's avonds gegeven. In 1896 slaagde Rommert met hoge cijfers voor het onderwijzersexamen. Hij deed in elf vakken examen en had een score van 103 punten, dus reken maar uit. Twee jaar later was hij ook al in het bezit van de hoofdakke en de LO-akte Frans. Na een drietal jaren als onderwijzer in Sappemeer gewerkt te hebben, werd hij in 1899 – hij was toen pas 22 jaar oud – leraar Nederlands en opvoedkunde aan de cursus voor de hoofdakke in Groningen. Een van zijn leerlingen zal later zijn vrouw worden. In 1902 wordt hij leraar aan de Gemeentelijke Kweekschool voor Onderwijzeressen. Twee jaar daarvoor was hij aan de Groningse Universiteit bij prof. G. Heymans Wijsbegeerte gaan studeren. Op

3 augustus 1905 is Rommert getrouwd met de onderwijzeres Teunezien Dina Borgman. Ze werd Sien genoemd.

In die tijd was Jan Ligthart bovenmeester van de school in de Tullingsstraat in onze stad en hij gaf sinds 1900 het weekblad *School en Leven* uit. Rommert schreef artikelen voor dit weekblad en in 1902 vroeg Jan Ligthart aan hem of hij mederedacteur wilde worden. Ze hadden veel gemeen en later zou Rommert over Jan zeggen: "Onze verhouding was die als vader en zoon". Ze waren allebei via de normaalschool onderwijzer geworden, ze geloofden in het belang van de opvoeding door moeders, hadden belangstelling voor de Nederlandse letteren en hadden een grote afkeer van alcohol. Na het overlijden van Jan Ligthart in 1916 heeft Rommert *School en Leven* nog zes jaar alleen voortgezet en bovendien heeft hij de bundel *Jan Ligthart herdacht* samengesteld en gezorgd dat de artikelen van Jan heruitgegeven werden.

In 1901 werd aan de Nassaulaan de Haagsche Schoolvereniging opgericht. De drie kinderen van Jan Ligthart waren hier leerling en Jan was onder meer adviseur van het team dat op deze school werkte. Hij vond dat de leerlingen wanneer ze van school afkwamen nog te jong waren om

al een verantwoorde schoolkeuze te kunnen maken. Er bestond al een zevende klas maar hier werd eindonderwijs gegeven. Er werd dan ook op zijn advies een vervolgschool toegevoegd aan de Haagsche Schoolvereniging. In verband met ruimtegebrek werden er drie lokalen bijgebouwd en Jan Ligthart stelde voor om Rommert tot hoofd van die vervolgschool te benoemen. Het idee om leerlingen op latere leeftijd een keuze te laten maken was niet nieuw. In 1903 was er een Staatscommissie voor de Reorganisatie van het Onderwijs benoemd en daar werd de naam lyceum bedacht. Dit woord is een verbastering van het Griekse woord Lykeion. Dit was lang geleden een school voor wijsbegeerte in de buurt van Athene waar Aristoteles les gaf. Ook in onze tijd heeft men bedacht dat die keuze uitgesteld zou moeten worden, denk maar aan de Determineerschool en de Middenschool.

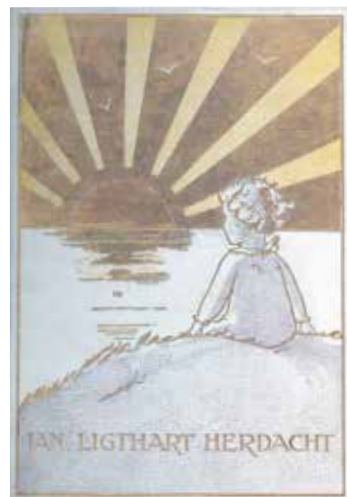
In 1906 kwamen Rommert en zijn vrouw in onze stad wonen op het adres Marconistraat 75 en hier zijn hun drie kinderen, Zwaanilde, Hendrik en Gerda geboren. In 1915 zijn ze verhuisd naar de Van Aerssenstraat 203 en in 1924 naar de Wasse-naarseweg 28. Rommert werd voor twee jaar benoemd als hoofd van de vervolgschool en dit betekent dat hij wel een risico nam. Deze vervolgschool is

Een portret van Rommert in 1931 door Isaac Israëls geschilderd

uiteindelijk uitgegroeid tot een lyceum. Het eerste van ons land. Aanvankelijk had men de naam Haagsch Lyceum bedacht maar omdat het hier om een proefschool voor heel Nederland ging, werd de naam uiteindelijk Nederlandsch Lyceum. Na een

verkregen worden. In 1968 is de school verhuisd naar de Theo Mann-Bouwmeesterlaan en op dat moment was het een Scholengemeenschap. In 1991 is de school gesloten. Op dit moment zijn de diverse vormen van middelbaar onderwijs inderdaad samengevoegd tot een Scholengemeenschap.

Dit boek is in 1916 door Rommert samengesteld

algemeen vormend jaar konden de leerlingen kiezen of ze verder wilden gaan als leerling van de HBS of het Gymnasium. Tot 1912 werd gebruikgemaakt van enkele lokalen van de Haagsche Schoolvereniging en in dat jaar verhuisde men naar het adres Willemstraat 40a. Wel is het zo dat het lyceum als schooltype pas in 1963 in de Wet op het Voortgezet Onderwijs een wettelijke status kreeg. Het benodigde geld moest dan ook in de beginperiode door de ouders en via schenkingen

Hoe is het Rommert Casimir na 1906 vergaan? In 1909 werd hij benoemd tot rector van het Nederlandsch Lyceum. In 1911 behaalde hij het doctoraalexamen in de wijsbegeerte aan de Universiteit van Groningen en in 1918 werd hij hoogleraar in de pedagogiek aan de Rijksuniversiteit in Leiden. Rommert heeft tot 1930 als rector van het Nederlandsch Lyceum gewerkt en in 1950 ging hij met emeritaat als hoogleraar. In datzelfde jaar verleende de Universiteit van Gent hem een eredoctoraat. Tijdens de oorlog verhuisde het gezin Casimir naar de Groen van Prinstererlaan 35 in Voorburg. Rommert was ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en hij heeft ons een groot aantal boeken en artikelen nagelaten. Op 13 maart 1957 is hij in Voorburg overleden.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

De opening van het Ot en Sien monument in het Zuiderpark door prinses Juliana en Rommert Casimir, 1930

Houtwinkel Zaag
De mooiste kasten op maat gemaakt #WijHelpen

Bezoek onze showroom

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

BTR REIZEN www.BTRreizen.nl
055 - 5059500

Boek nu uw vakantie en geniet van de mooiste reizen

Autovakantie Valkenburg / Zuid-Limburg All Inclusive Hotel Op de Boud / Valkenburg 3 dagen van € 125,- p.p. / 5 dagen va. € 246,- p.p. Autovakantie Gaasterland / Friesland All Inclusive Hotel Gaasterland / Rijs 4 dagen van € 207,- p.p. / 5 dagen va. € 272,- p.p. Autovakantie Duitse Moezel All Inclusive Hotel Brauer / Treis Karden 3 dagen van € 122,- p.p. / 5 dagen va. € 243,- p.p. Autovakantie Duitse Sauerland All Inclusive Hotel Am Wall / Soest 3 dagen van € 135,- p.p. / 5 dagen va. € 258,- p.p.	Busvakantie / Ootmarsum / Twente Stadshotel Ootmarsum *** 5 dagen vertrek 22 september 2022 € 480,- p.p. Busvakantie / Valkenburg / Zuid-Limburg All Inclusive Hotel Op de Boud *** 5 dagen vertrek 21 oktober 2022 € 455,- p.p. Riviercruise IJsselmeer & Texel Riviercruiseschip Serenade I 8 dagen vertrek 6 juli & 25 aug. 2022 va. € 990,- p. Riviercruise Rijn & Moezel naar Cochem Riviercruiseschip Serenade I 6 dagen vertrek 19 september 2022 va. € 590,- p.p.
--	--

BTR Reizen heeft nog veel meer mooie Autovakanties - Busreizen - Riviercruises

055 - 5059500 - WWW.BTRREIZEN.NL

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorger in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

UITVAARTVERZORGING **J. Henning**
1885

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885 is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

OCKENBURGH ACTIVE
GEZELLIG BOWLEN

Dinsdag t/m Donderdag € 22,50 per baan per uur
Vrijdag € 27,50 per baan voor 1,5 uur
Zaterdag & Zondag € 27,50 per baan per uur

Telefonisch reserveren: 070 - 368 66 39

Wijndaelerduin 25 - Den Haag
WWW.OCKENBURGHACTIVE.NL

Maximaal 6 personen per baan

Seniorenhelp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing Volledig verzorgd!
Woning-ontruiming Huur- en koopwoning
Schilder- en kluswerk Stofferen en behangen
Spoed-oplevering Binnen 7 dagen leeg

VERHUZEN EN ONTRUIMEN
de beste in Seniorenhelp Nederland

www.seniorenhelp.com

novodent Behandeling aan huis
Een team van prothesespecialisten

Wij komen gratis bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

• Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
• Pasvormcorrecties en reparaties
• **Gratis** behandeling aan huis
• 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
• Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

Gezocht:
Vrijwillige chauffeurs met een groot hart

Naar de kapper, het ziekenhuis of op familiebezoek. Senioren die niet zelfstandig kunnen reizen, hebben hulp nodig om naar dit soort belangrijke afspraken te gaan. Iemand die hen niet alleen brengt maar ook naar binnen begeleidt. Die een ondersteunende arm biedt als dat nodig is, helpt met het dragen van de tas of even mee naar binnen gaat om ervoor te zorgen dat alles goed gaat.

Wij zoeken buurtbewoners die een paar uur per week senioren uit hun wijk willen rijden en begeleiden. Ben jij een chauffeur met een groot hart?

Wil jij iemand helpen zodat hij of zij langer zelfstandig kan meedoen in de maatschappij? Vind je het leuk om onderweg te zijn, nieuwe mensen te ontmoeten en doe je graag iets voor iemand die dat nodig heeft? Heb je daarbij een eigen auto en ben je minimaal één dagdeel per week beschikbaar? Meld je dan snel aan bij ons team van chauffeurs van Begeleiden en Rijden.

Bel: 070 205 2600
of kijk op www.doejeookmee.nl

DOE JE OOK MEE
begeleiden en rijden

wijkz
voor elkaar

Tulpen in de winter van 1944 – 1945

Een kijkje in de keuken van een chef-kok

Het was pas in de loop van de hongerwinter dat we over de eetbaarheid van bloembollen hoorden. Enige tijd geleden keek ik naar een kok op televisie die probeerde om de omstandigheden van de hongerwinter terug te roepen en te demonstreren hoe de mensen in die periode met hun bloembollen best een smakelijke maaltijd hadden kunnen bereiden. Zijn performance vertoonde echter weinig overeenkomsten met de gang van zaken in de hongerwinter en wekte bij mij dus maar weinig herinneringen op.

Voor zijn handelingen beschikte de chef-kok over een handig elektrisch kookplaatje. Dat zou echter tijdens de hongerwinter onmogelijk zijn. Geen enkel huis was meer legaal aangesloten op het elektriciteitsnet. Er waren wel mensen die zelf met een fietsdynamo stroom opwekten. Een fietslampje langere tijd brandend houden, kostte al veel energie. Dus om een elektrisch kookplaatje van stroom te voorzien zou men stevig door hebben moeten trappen. Het door de meeste mensen gebruikte warmteapparaat was toen doorgaans het zogenoemde Majo-comfort. Dat primitieve apparaat was niet geschikt voor ruimtelijke verwarming maar slechts bruikbaar voor het verwarmen van één pan. Men stookte er kleine stukjes hout in van enkele centimeters dik met een lengte van maximaal tien centimeter.

Ook werden er de stukjes cokes in gestookt die men op straat uit de verharde schelpenpaden hakte. Daar bleef meestal nog wat teer aanzitten, wat ervoor zorgde dat die cokes aanvallig fel brandde. Tot ze op waren, werden ook de hardhouten blokjes die tussen de tramrails lagen opgestookt. Daar zat meestal ook nog een laagje teer op. Het brandde dus goed. Maar door die teer waren ze wel snel opgebrand en de teergeur in huis was ook niet erg aangenaam. Verder

werd om aan brandbaar hout te komen door de bevolking vrijwel alles gesloopt wat van hout en te slopen was. Alle bomen die in de openbare ruimten stonden moesten het ontgelden en ook werden de leegstaande huizen in het Sperrgebiet volledig van houten onderdelen ontdaan.

Om aan hout voor ons Majo-comfort te komen ben ikzelf enkele malen het ijskoude water van de tankgracht overgezwommen. Ik was niet de enige die dat deed. In het achter de tankgracht liggende Sperrgebiet waren loopgraven. De kanten daarvan waren gestut met houten palen.

“Dus voegde hij wat zout toe. Zout?! Zout was in die tijd zeldzaam.”

Die palen wrikten we los, klappertandend van de kou en doodsbang om plotseling een uniform op te zien duiken. Eenmaal los werden die palen aan een touw door een maatje naar de overkant getrokken.

Terug naar het koken op een Majo-comfort, wat nogal wat voeten in de aarde had. Logisch dat onze chef-kok er de voorkeur aan gaf om zijn eigen vertrouwde spul-

letjes mee te brengen naar ‘onze hongerwinter’. Hij koos voor tulpen en niet voor hyacinten. Hij sneed de bollen met zijn scherpe koksmes professioneel in kleine stukjes. Het viel mij op dat hij daarbij niet de groene kiembladen verwijderde die zich in het binnenste van de bollen bevonden. Wij hongerlijders hadden indertijd nadrukkelijk te horen gekregen om die kiembladen niet te eten. Ze zouden namelijk giftig zijn. Kennelijk was de chef daar niet van op de hoogte. Ik heb overigens niet waargenomen of hij zijn gerecht zelf genuttigd heeft. In dat geval hoop ik dat hij nu weer wat aan de beterende hand is.

De stukjes bloembol werden in een pan gedaan. Het garen ervan

moest volgens de kok in olie gebeuren. Olie?! Voor de doorsnee hongerlijder was in die tijd geen druppel olie beschikbaar. Boeren die koolzaad verbouwden waaruit olie kon worden geperst werden streng door de economische diensten in de gaten gehouden opdat ze niet een kleine hoeveelheid voor zichzelf zouden achterhouden of zwart zouden verkopen. Ermee ruilen was ook streng verboden. Het

Bereiden van eten op een kacheltje bij gebrek aan gas tijdens de hongerwinter. Foto uit 1945, H.A.W. Douwes, collectie HGA

merendeel van de hongerlijders moest hun stukjes bloembol dus in wat water aan de kook zien te brengen. Maar de chef-kok gaarde zijn stukjes bloembol in kwistig olie. Een beetje zout erbij was onontbeerlijk. Dus voegde hij wat zout toe. Zout?! Zout was in die tijd zeldzaam. Tijdens de hongerwinter beschikte slechts een enkel gezin nog over wat zout.

Voor de smeuïgheid, zo zei de chef-kok, moesten er nog enkele eitjes aan de bollen worden toegevoegd. Dus ging er ook een aantal eieren in de pan. Zeer bijzonder! Sinds het begin van de oorlog hadden wij geen ei meer gezien... Eieren waren schaars, omdat er bijna geen kippen meer waren. Het voer was immers op. De eieren die er nog wel waren, werden voor het grootste deel naar Duitsland getransporteerd. Van het geringe aantal dat in Nederland bleef, was een groot deel bestemd voor mensen die versterkend voedsel nodig hadden: zieken en zwangere vrouwen. En voor degenen die extra zware arbeid verrichtten. Ook gingen er eieren naar diegenen die bij de Duitsers in een goed blaadje stonden, zoals NSB'ers (voor zover niet gevlucht op Dolle Dinsdag) en de verwanten van de mannen die vrijwillig voor de Duitsers waren gaan werken. Zij werkten bijvoorbeeld bij de NSKK (een nazi-transport organisatie ten behoeve van de Wehrmacht) of bij de Organi-

sation Todt (actief bij de bouw van verdedigingswerken). Die Duits-getrouwen werden beloond met extra voedselbonnen. Dat extra haalden zij dan op bij speciale uitgeefpunten.

De smaak van een ei proefden wij pas weer op het eind van de oorlog. De geallieerde voedseldroppings kwamen toen vol op gang. Bij de producten die werden afgeworpen, was ook eierpoeder. En reuzel. Die reuzel smeerden we op de biscuits die zich ook onder de afgeworpen goederen bevonden. Men hunkerde zo sterk naar vet. Met die reuzel kon ook worden gebakken. Zo werden er met het (opgeloste) eierpoeder en de reuzel op het Majo-comfort omeletten gebakken. Een waar feest! Een ander feest waren de blikjes *Meat and Vegetables*. Complete maaltijden in blik dus. Die maakten de bloembollen overbodig. Gelukkig maar, want zelfs met kwistig olie, zout en een eitje zou de kans klein zijn dat die bollen een gewild volksvoedsel waren geworden. Vandaar ook dat, ondanks de enthousiaste demonstratie van onze chef-kok, de consumptie van bloembollen niet is gestegen. Tot genoeg van velen zijn ze nog wel volop op de velden te zien en wordt er op die manier wél jaarlijks van genoten.

Gé C. Witmaar
gcwitmaar@gmail.com

Geteerde houtblokjes zijn uit de tramrails van de Zoutmanstraat verdwenen tijdens de hongerwinter. Foto uit 1945, M. Huizinga, collectie HGA

Vervolg voorpagina

Zomers van vroeger

Als wij 's avonds weer naar huis reden, kreeg de terugtocht over het laatste duin een extra dimensie door de snelheid waarmee mijn vader de duin afstoot. "Benen wijd, daar gaan we!" riep hij dan en het leek alsof we in de reuzenrups op de kermis zaten. De steentjes en schelpjes knerpten onder de banden en in de lome namiddagzon was het een zalig ritje.

Toen ik vijftien of zestien jaar oud was reed ik naar het Zwarte Pad, aan het eind van Scheveningen. Het was een flink stuk fietsen; de Scheveningseweg af, de Gevers Deynootweg op langs het Kurhaus, tot de weg eindigde in het Zwarte Pad. Langs de

duinrand stonden eindeloos veel fietsen en brommers. Je moest goed onthouden waar je de fiets stalde want het Zwarte Pad was lang. Aan het eind liep het pad met zwarte sintels over in helder beige zand. Dat kleurverschil vond ik altijd surrealistisch.

De groep jongens die daar zaten leken op elkaar. Wat langer haar met lange lok over hun voorhoofd. De brildragers hadden vrijwel allemaal een zwart omrand montuur en vrijwel iedereen droeg een spijkerbroek. Zelfs in de zomer droegen ze vaak hun legergroene jassen en reden de jongens met het meeste aanzien op een

Zwarte Pad, gezien naar de Gevers Deynootweg. Foto uit 1973, Jan Stegeman, collectie HGA

Puch met hoog stuur. De groep noemde zich de Kikkers. De meeste meisjes hadden een minirokje aan maar ik droeg graag mijn stoere LEE spijkerbroek. Waar op Kijkduin veel fysieke activiteiten plaatsvonden, was er in deze groep vooral sprake van passief gedrag. Er gebeurde niet zoveel. Een jongen uit mijn klas was een Kikker en hem ontmoette ik vaak op het strand. Hij wilde wel verkering en ondanks dat ik hem erg aardig vond, leek me dat geen goed idee want hij was oerlelijk. We zijn lang vrienden gebleven tot hij naar Australië verhuisde.

Ik denk dat ik naar het Zwarte Pad ging omdat ik ergens bij wilde horen, maar toen mijn klasgenoot Robert verhuisde ben ik daar nooit meer naartoe gegaan. Mijn strandstek werd Kijkduin. Later toen ik mijn man ontmoette, spraken we daar af. Op Kijkduin werd ik op hem verliefd, in juni 1967. Uit de door hem meegenomen radio klonk *A whiter shade of pale* van Procol Harum en ik gleed weg in een gelukzalige omarming. Een poos later ging ons gezin met twee kinderen naar het strand op Kijkduin; links van het pad voor de politiepost.

Nog altijd geeft de zee mij een intens gevoel dat ik leef. De geur, de branding en de koelte hebben een enorme aantrekkingskracht. Ik kan mij geen vakantie voorstellen zonder water in de buurt. Om in te zwemmen, om over het water te kijken, maar vooral omdat ik graag de horizon zie. De eindigheid in de verte, vaak met de zon glinsterend op het water, maakt mij gelukkig en geeft mij een gevoel van vrijheid.

Ina Masseling
h.masseling1@upcmail.nl

De vriendenclub van mijn ouders voor de zelfgemaakte tent

Miele

Specialist in wassen en drogen
Met de beste service!

De Vries elektro is ook uw specialist in witgoed, zowel voor vrijstaande als inbouwapparaten. Onze deskundige adviseurs helpen u graag bij het maken van de juiste keuze voor de beste apparatuur. Kom bij ons langs en bekijk het brede Miele assortiment in onze Miele shop of neem contact op voor een gepast advies op afstand. Ook voor Miele accessoires en onderhoudsproducten bent u bij ons aan het juiste adres. Uw Miele aankoop wordt door ons eigen installatieteam bezorgd en vakkundig geïnstalleerd en oude apparaten voeren wij op een verantwoorde manier af. U bent van harte welkom in onze Miele shop of neem voor al uw vragen contact met ons op.

de Vries elektro
SINDS 1930 BEELD • GELUID • WITGOED

www.devrieselektro.nl

Emmastraat 10 - Rijswijk - T. 070 390 05 05 - info@devrieselektro.nl

**HAAGSE
HISTORIE**

NR. 24 ZOMER 2022
PRIJS € 7,50

**VERSCHEURDE
STAD**

REDELOOS
Line-up van de moordenaars

RADELOOS
De nachtmerrie van Cornelis' echtgenote komt uit

REDELOOS
Stad zonder muren was de onveiligste plek in Holland

**SPINOZA NAAR
DE FRANSEN**
Filosoof bezoekt de vijand

**Nu in
de winkel**

Of neem een jaarabonnement

4 nummers voor € 31,50

Bel 088 110 20 59
haagsehistorie.nl/magazine/abonneren

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Opel GT

In mijn beleving is Opel altijd een beetje een suf merk geweest. De ideale 'niks aan de hand' familieauto of in de combi-versie de ideale vertegenwoordigers auto, als het geen Ford kon zijn. Zelfs Coupé versies waren niet echt sportief. Maar om een of andere onduidelijke reden was er ineens de Opel Manta en om het nog sportiever te maken in 1968 de Opel GT. Toch wel twee buitensporige Opel-modellen die het merk spannender maakten.

Als tiener mocht ik dan graag een bezoek brengen aan de bijzondere Riva-showroom onder de Torengarage in de Torenstraat om achter het stuur van de GT mijn sportieve fantasie te beleven. Wat een mooi design. Duits degelijk, dat wel, maar zo on-Opel. Toen ik mijn rijbewijs had, heb ik er ook in proefgereden. Een aparte beleving voor die tijd. Het model was in ieder geval heel bijzonder en waarschijnlijk geïnspireerd door Amerikaanse sportwagens. Tweezitter met een korte kont en een lange, lage neus. Fraaie rondingen met als eyecatcher natuurlijk de weggewerkte en omklapbare koplampen. Zoals ik al zei, zo on-Opel, maar wel cool,

zoals dat nu zou heten. Net als het interieur. Laag zittende sportstoelen met een lange rugleuning. Stuur in mijn favoriet stand, laag en recht naar beneden geplaatst met diepliggende alu-spaken. Voor je twee klokke, helder afleesbare klokken als snelheidsmeter en toerenteller. Rechts daarvan drie naar de bestuurder toe gerichte klokjes voor de ampèremeter, oliedrukmeter enzo. Het middenconsole zag er logisch uit met tuimelschakelaars voor de verlichting, ruitenwissers en ventilator. Het mooiste was het uitstekende hendel, waarmee je de koplampen deed kantelen. Snuggere lezers vragen zich wellicht af hoe je lichtsignalen gaf als de lampen ingeklapt

waren, maar dat werkte via de verstralers of mistlampen. Bagageruimte was natuurlijk wel een dingetje, want die kon je alleen maar plaatsen op het bankje achter de bucketseats en dat hield natuurlijk niet over en was lastig toegankelijk, maar ja, een sportwagen is een sportwagen en dat betekende 'travelling light'. Onder de naar voren scharnierende motorkap, wat ik nog steeds briljant vind in het kader van veiligheid en sinds de vorige eeuw niet meer is vertoond, lag de 1.9 S-motor, Opels toppunt van

betrouwbaarheid. Er was ook een automatische transmissie leverbaar, maar dat was natuurlijk vloeken in de kerk voor zo'n sportieve auto, waarbij naar mijn idee zelf schakelen een must was. Als ik weer even de folder lees van deze Opel GT, sta ik wederom versteld hoe snel we tegenwoordig veel zaken als vanzelfsprekend beschouwen, terwijl men het destijds als vermeldenswaardige elementen beschouwde. De driepuntveiligheidsgordels, tapijt op de vloer, toerenteller, alarmknipperlichten, stuur-

slot, achteruitkijkspiegel met dag- en nachtstand, elektrisch klokje, asbakje in console, make-up-spiegeltje, mantelhaken en armsteunen in beide deuren, om maar eens wat te noemen. Van cruise-control, parkeerassistentie, parkeersensoren, climat-control of navigatie hadden we nog niet gehoord. Het leven toen was vast niet beter, maar wel een stuk eenvoudiger. Wat een bijzonder topmodel die Opel GT!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Beauties of the Sixties (78)

John Vroom (autojournalist)

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

Sabine in het zwart bij deze zwarte Saab 99 doet mij denken aan de hit van Los Bravos uit 1966 *Black is Black, I want my baby back*. U ook?

Nederhof herinnert aan Prinselijke allure in Honselersdijk

Buitenplaatsen speelden in het Westland eeuwenlang een belangrijke rol. In de hele streek waren meer dan honderd buitenverblijven te vinden van welgestelde stedelingen uit omliggende plaatsen als Delft en Den Haag. De meeste buitenplaatsen zijn ten prooi gevallen aan de sloophamer. Het was te duur om de grote, oude panden zo op te knappen dat zij voldeden aan het moderne woongenot. Slechts enkele zijn behouden gebleven. Andere buitenplaatsen hebben alleen hun sporen in het landschap achtergelaten.

Het meest in het oog springende overblijfsel van een Westlandse buitenplaats is de Nederhof, een restant van het Huis Honselersdijk. Bij een bezoek aan Honselersdijk is het praktisch onmogelijk om de Nederhof te ontlopen. Vanuit de winkelstraat de Dijkstraat ligt het poortge-

De familie had goede contacten aan het keizerlijke hof en Karel was petekind van keizer Karel V. Hij werkte als diplomaat voor de Spaanse troon en besloot in de Tachtigjarige Oorlog na de inname van het Westland door de geuzen katholiek te blijven. Daarop namen de Staten van

Behalve het slot verwierf de prins ook talrijke boerderijen, tuinbouwland, weilanden en akkerland. Hij mocht functionarissen zoals de schout, onderwijzers en kerkelijk personeel alsook een rentmeester aanstellen. Omdat het slot tamelijk vervallen was, besloot Frederik

Honselersdijk werd in de zeventiende eeuw 'het Versailles van Nederland' genoemd. Buitenlanders die het Hof in den Haag bezochten, kwamen altijd ook naar het slot Honselersdijk. Voor het huis lag een lange, imposante toegangslaan. De tuin achter het huis was in vier vlakken verdeeld door twee lanen die hem doorsneden. De boomgaard telde zestien met schuttingen afgezette vlakken. Daarmee werden de kwetsbare abrikozen, perziken en andere leifruit beschermd tegen heftige weersinvloeden. De moestuin lag rechts van de Nederhof en leverde groente en fruit aan de keukens van zowel Honselersdijk als de Oranجهuizen in Den Haag en Rijswijk. De tuinbaas kreeg opdracht om het jaarrond bloemen te leveren voor de paleizen.

In de achttiende eeuw begon het verval. Na de dood van Willem III, die naast stadhouder ook koning van Engeland was, kwam het slot in handen van Fredrik

Vogelvlucht van het Huis Honselersdijk en Siertuinencom

Gezicht van het Huis Honselersdijk. Vue Du Château De Honselersdijk. Vista del Castello di Honselersdijk. Prospect der Luft. Schlosses Honselersdijk.

De achterzijde van het kasteel Honselersdijk. Prent uit 1795, Isaac van Haastert, Georg Balthasar Probst, collectie HGA

bouw met entree pal achter de Valbrug. Vanuit Naaldwijk is de Nederhof te bereiken via de Dijkweg. De automobilist passeert dan het gebouw langs de achterkant en moet vervolgens rechtsaf slaan om bij de ingang te komen.

Tachtigjarige Oorlog

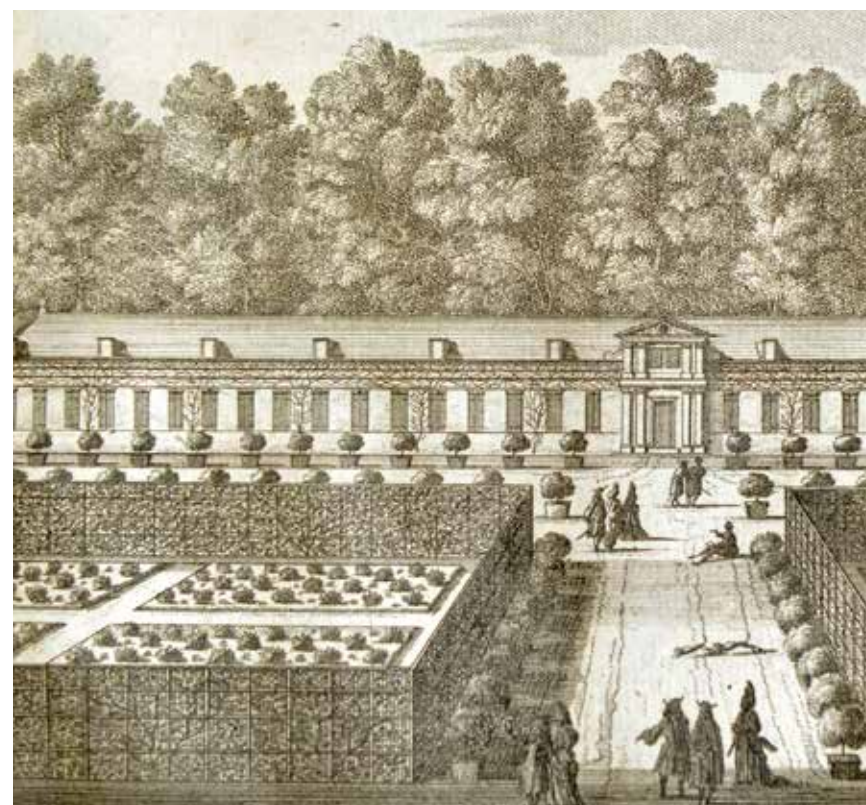
De voorganger van de huidige Nederhof was in het bezit van graaf Karel van Arenberg. Deze was afkomstig uit een adellijk geslacht, dat haar stamslot heeft in de buurt van het Duitse Ahrweiler in de Eifel. Dit stadje werd afgelopen zomer zwaar getroffen door overstromingen.

Holland het landgoed in beslag en gaven het in leen aan prins Maurits, de zoon van Willem van Oranje. Arenberg kreeg het huis met bijbehorende gronden tijdens het twaalfjarig bestand terug, maar besloot het in 1612 aan stadhouder Frederik Hendrik, de opvolger van zijn halfbroer Maurits, te verkopen voor een bedrag van 360.000 gulden. Dat lijkt erg veel geld maar in deze prijs was een aanzienlijk deel van het grondgebied van het huidige Westland inbegrepen. Frederik Hendrik breidde zijn bezit later uit door de aankoop van 's-Gravenzande en Zandambacht.

Hendrik tot nieuwbouw. Het gebouw kreeg in fases tussen 1612 en 1640 zijn definitieve omvang. Bij de bouw was onder andere architect Jacob van Campen betrokken, bekend vanwege de bouw van het Amsterdamse stadhuis. Voor de tuin werd de gerenommeerde Franse tuinarchitect André Mollet aangetrokken, die ook veel werkte voor het Engelse en Zweedse vorstenhuis.

Versailles van Nederland

Het door stadhouder Frederik Hendrik vanaf 1621 gebouwde slot was vanwege zijn luister bekend in heel Europa. Slot

C. Allard 1700. Bron: Ron Nieuwenhuizen.

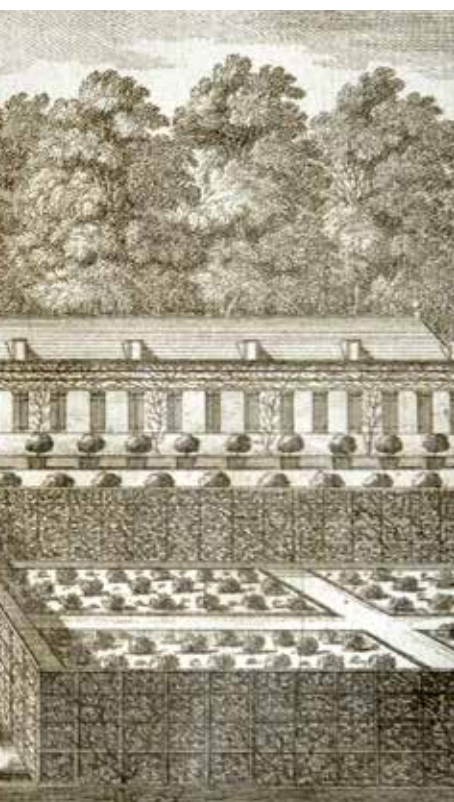
Willem I van Pruisen. Zijn zoon Frederik de Grote breidde de macht van Pruisen enorm uit en is bekend als de bouwheer van het enorme slot in Potsdam. Met Honselersdijk had hij geen emotionele band. Hij verkocht de buitenplaats voor 700.000 gulden aan stadhouder Willem V

en zijn vrouw Wilhelmina van Pruisen, een nicht van de Pruisische koning. Na deze dure aankoop was er geen geld meer over voor de broodnodige opknapbeurt. Het gevolg was dat de buitenplaats gedeeltelijk werd gesloopt. De symmetrie van het bouwplan van Jacob

het Hollandse Versailles

Complex. Abraham Bega en Abraham Blooteling, circa 1683

van Campen ging verloren en het hoofdgebouw werd in 1815 afgebroken. De schoon gebikte stenen werden verkocht voor hergebruik.

Koestal

Na de afbraak resteerde slechts de thans nog steeds bestaande Nederhof. Deze kreeg een

nieuwe bestemming. Rentmeester Van der Trappen verkocht land van het oude slot aan voormalige medewerkers maar ook aan tuinders met bekende Westlandse namen, zoals Vijverberg, Van den Berg en Kester. In 1826 kocht kastelein en landbouwer Christoffel Boech een deel van de Nederhof, die hij als koestal inrichtte. Drie jaar later verkocht deze de stal weer aan de gemeente Naaldwijk, die er een dorpschooltje in vestigde. In de twee woonhuizen links en rechts van de poort woonden twee tuinders. Toen de tuinders eigen woningen bouwden, verhuisden zij. Uiteindelijk kwam er met toestemming van de gemeente in 1926 een rijwielhandel met reparatiewerkplaats in de poort van de Nederhof. De bouwkundige staat was in de jaren zeventig van de vorige eeuw zo slecht geworden dat de gemeente Naaldwijk voor het blok kwam te staan. Er volgde een ingrijpende restauratie, waarna er in het pand een gezinsvervangend tehuis kwam. Vanwege de historische band tussen de Oranjes en het pand

kwam prinses Margriet in 1977 voor de officiële opening naar Honselersdijk.

Honselersdijk kende meerdere buitenplaatsen, zoals Broekvliet, Mariaoord, slot Honselersdijk en Endeldijk. Met name de aanleg van het slot in de zeventiende eeuw was ingrijpend. Het hele dorp veranderde. De Nederhof kwam dwars over het dorpsplein te liggen en veel bewoners moesten vertrekken. Daarvoor is toen de bebouwing aan de Prinsegracht aangelegd. De afgelopen dertig jaar hebben er regelmatig opgravingen plaatsgevonden op het terrein van het voormalige slot. Zo zijn in 1997 bij de uitbreiding van

de veiling fundamenteën van bruggen van de Hertelaan, de toegangsweg tot het slot vanaf de Middelbroekweg, gevonden.

Schedels

Bij de aanleg van het bedrijventerrein zijn schedels en botresten gevonden op de plaats van groothandel Ballering Levensmiddelen. Die zijn geborgen door de politie omdat er mogelijk sprake kon zijn van een misdrijf. Uit archiefonderzoek is toen gebleken dat op die plek de ijskelder van het slot Honselersdijk heeft gelegen. In de Franse tijd heeft het slot gediend als militair hospitaal en gevangenis van Russische militairen. In 1799 zijn er Engelse en Russische militairen per schip in Noord-Holland binnengevallen om het Bataafse bewind omver te werpen.

De Russen zijn krijgsgevangen gemaakt en naar Honselersdijk vervoerd. Na hun overlijden zijn ze begraven in de ijskelder. Uit onderzoek is gebleken dat de skeletten van zes mannen zijn, die rond 1800 zijn overleden. Zij hadden de leeftijd tussen de zeventien en vijftig jaar. De

voormalige gemeente Naaldwijk heeft verschillende keren geprobeerd om de vervallen Nederhof van de monumentenlijst te halen. Uiteindelijk is het slot in 1977 gerestaureerd.

Het lot van Huis Honselersdijk is illustratief voor veel buitenverblijven in het Westland. In 1799 werd Patijnenburg gesloopt. In dezelfde tijd moest ook buitenverblijf Sion het veld ruimen. Meer recentelijk vielen de voormalige landhuizen Ouwendijk aan de Naaldwijkseweg in 's-Gravenzande (1984) en Vreeburg naast de Dorpskerk in 's-Gravenzande (1999) ten prooi aan de sloophamer. Enkele buitenverblijven zijn bewaard gebleven en herinneren nog steeds aan het verleden van het Westland.

Voor het schrijven van dit artikel heb ik gebruikgemaakt van het boek *Buitenplaatsen in het Westland* (Naaldwijk-Heemstede 2018) en van de lezing door Ton Immerzeel (Genootschap Oud Westland 2019).

Frank de Klerk

fjhm.de.klerk@gmail.com

De klok van Slot Honselersdijk

Huis Honselersdijk. Foto: Ron Nieuwenhuizen

Reactie op het Grotius Lyceum

Het artikel van Jan van de Water over mijn vertrouwde middelbare school aan de Vlierboomstraat riep opnieuw goede herinneringen op (De Haagse Tijden, 25 januari). De genoemde leraren staan mij, mede door de rake typering, nog helder voor de geest. Graag zou ik de namen van de volgende markante leraren daar nog aan toe willen voegen.

De heer Mendel, een bijzondere leraar Nederlands, die voor de beoordeling een puntensysteem hanteerde. Hij ging steeds als een wervelwind langs alle leerlingen door de klas en voor de eerste die zijn

vraag goed beantwoordde, noteerde hij een punt en ging dan de rij weer verder met een volgende vraag. Het totaal aantal punten vormde per leerling op de een of andere manier de basis voor het rap-

Grotius Lyceum. Foto uit ca. 1960, Dienst voor de Stadsontwikkeling, collectie HGA

portcijfer. Ik hoorde hem eens na een minder goede beurt de opmerking maken: "Armoede is geen schandù, maar wel lastùg." De heer Schneider, voortreffelijke leraar Duits, die met de toneelclub het stuk *Maria Stuart* opvoerde in de Koninklijke Schouwburg. De heer De Gruijter, leraar scheikunde, streng maar rechtvaardig, die de

les steevast begon met: "Wie heeft er het vraagstukje niet?" En verder: "Een 10 is voor Onze Lieve Heer, een 9 voor mij en een 8 maximaal voor jullie." Verschillende methoden om de aandacht effectief vast te houden. Inmiddels ben ik 86 jaar en bewaar zoals eerder opgemerkt vele goede herinneringen aan de klassen en de leraren van het

Grotius. In 2008 heb ik een reünie georganiseerd van mijn eindexamenklas 1953 HBS B 3B, waaraan werd deelgenomen door acht enthousiaste oud-leerlingen en vijf partners. Zie bijgevoegde foto. Sommigen zagen elkaar pas weer na ruim vijftig jaar!

Jan Vroegop
jvroegop@planet.nl

Niet kunnen slapen door dove of tintelende handen?

Behandeling Carpaal Tunnel Syndroom zeer succesvol

Bij het Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland aan de Stationsstraat 1 in Pijnacker is het sinds 2011 mogelijk om het carpaal tunnel syndroom (CTS) effectief te bestrijden. Als één van de weinige praktijken in Zuid-Holland is er bij onze praktijk een behandelmethode beschikbaar die mensen met een CTS doeltreffend helpt.

Na tien tot twaalf korte behandelingen zijn patiënten dikwijls al van hun klachten af en veelal kunnen er zelfs operaties mee voorkomen worden. Er zijn in Nederland slechts enkele praktijken die dit zogeheten Phystrac-apparaat gebruiken. Bij de huisarts hoeft geen verwijzing te worden gehaald voor een behandeling met het tractie-apparaat. De behandelingen worden ook in 2022 gewoon door de zorgverzekeraar vergoed uit alle aanvullende verzekeringen voor fysiotherapie. "Nu het apparaat al ruim 10 jaar in gebruik is, zijn wij zeer tevreden met de geboekte resultaten." Deze blijken in 80 procent van de gevallen 'uitstekend' te zijn, vertelt Mark van Engelen, één van de zes aangesloten fysiotherapeuten en de eigenaar van Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland. Recent zijn er weer twee extra Phystrac-

apparaten aangeschaft, om op deze manier nog meer patiënten van dienst te kunnen zijn. "Dit was een logische stap want de toestroom van nieuwe patiënten blijft op een zeer hoog niveau. Het feit dat wij de enige praktijk in Nederland zijn met vijf Phystrac-apparaten, geeft aan hoe bijzonder dit is".

Het carpaal tunnel syndroom is een aandoening, die doorgaans wordt veroorzaakt door druk op de mediaanenuw. Deze bevindt zich net boven het polsgewricht. De carpale tunnel is de naam van het gebied waar de middenhandsbeenderen, de dwarse polsgewrichtsband (carpaal ligament), de mediaanenuw en de pezen zich bevinden. Druk op de mediaanenuw kan veroorzaakt worden door letsel of werkzaamheden waarbij frequent repeterende handelingen worden

verricht, zoals typen, wringen en forse krachtsuitoefeningen met de hand. De klachten komen met name voor bij vrouwen van alle leeftijden, vooral bij een leeftijd van 40 jaar of ouder en tijdens of na zwangerschap.

De belangrijkste symptomen zijn: nachtelijke pijn, spierkrachtsverlies, een doof/tintelend of stijf gevoel in de hand en in de vingers, onder meer bij computergebruik, fietsen en autorijden.

Het Phystrac-apparaat behandelt het syndroom door mechanische tractie. Volgens Van Engelen is de methode 'goed te verdragen' en zijn de resultaten vaak al binnen 3 tot 4 weken merkbaar. Bij de praktijk is er de beschikking over voldoende parkeergelegenheid.

De openingstijden zijn ruim en er is mogelijkheid om ook 's avonds en op zaterdag behandeld te worden. Mocht u last hebben van deze aandoening dan is een behandeling met het Phystracapparaat sterk aan te bevelen!

Fysiotherapeute Ilona Meinen bij het Phystrac-apparaat, waarmee al sinds 2011 uitstekende resultaten worden geboekt.

Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland
Stationsstraat 1, 2641 GH, Pijnacker
Tel: 015-3030259

info@fysiotherapie-pijnacker-centrum.nl
www.carpaaltunnelcentrum.nl

Facebook: Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is Ohmu Sushi

Toen we in 1985 het pand, dat later onze galerie werd, aan de Koningin Emmakade 148 betrokken was er nog lang niet zoveel horeca in de buurt als nu. Op de hoek van de Emmakade en de Weimarstraat had je De Plak. Een zaak, met name voor wat we nu de lhbt gemeenschap noemen. Ze hadden een gezonde maaltijd die met koffie met een klein likeurtje nog geen tientje (guldens hè) kostte. In de Reinkenstraat zat toen al jaren café De Stoof, een echt buurtcafé waar we van de puntjes whiskey dronken werden. Kortom, De Plak hield ons in leven en De Stoof bezorgde ons hoofdpijn. Een kleine veertig jaar later is De Plak veranderd in Café Bistro Jules en waar De Stoof zat is Ohmu Sushi een paar weken geleden naartoe verhuisd vanaf de Laan van Meerdervoort. Je snapt dat we best nieuwsgierig zijn.

Een beetje New York

Ons oude stamcafé is veranderd. Alle 'bruine kroeg' decoraties en de wand met flessen achter de bar zijn verdwenen, de bar is sushiwerkplaats geworden, de muren zijn lichtgroen en het plafond hangt vol met lampjes. Op de een of andere manier is het een beetje New York geworden! Op de website vertellen de drie eigenaressen over hun Ohmu. Begonnen als pop-up op de Fred en nu een permanente locatie in de Reinkenstraat. Ook dat ze zijn geschoold in de high-end Japanse keuken waar ze nu hun eigen New Yorkse twist aan geven. Alles vers, alles 'home made' en alleen top kwaliteit ingrediënten. Niet de

goedkoopste maar wel waar voor je geld!

Alles in het Engels

We worden heel vriendelijk - alles in het Engels - ontvangen. We nemen een wijntje van de zorgvuldig samengestelde wijnkaart (6 wit, 3 rood, 2 rosé en 3 prikjes) en besluiten ons te laten verrassen qua menu. Het eerste gerechtje is meteen iets dat we nooit eerder aten;

Edamame oftewel een schaalteje met in de peul gekookte soja-boontjes, lekker bij je drankje. Vervolgens de sashimi (rauwe vis) mix met 2 stukjes zalm, 2 stukjes tonijn, 2 gevlamde zalm en 3 coquilles met daarnaast speciale huisgemaakte wasabi (!), homemade gember en ponzu shōyu saus. Bekend gerecht, maar de wasabi, de gember en het bijzondere sausje maken het speciaal. Dan

komt op tafel een San Francisco (garnalen, gevlamde zalm, komkommer, avocado) en een Dragon (gegrilde paling, avocado). Plaatjes van gerechten! We sluiten af met iets dat we kennen. Onze afhaal favoriet; de Softshell Mango (softshell krab tempura, mango glazuur, komkommer, avocado).

de buurt en ver daarbuiten bekend is. Wil je topkwaliteit sushi, ga er dan eens eten of haal wat af!

Op een rijtje

Ohmu Sushi
Reinkenstraat 8, Den Haag
info@ohmusushi.nl | ohmusushi.nl
0642 680 867 woensdag t/m
zondag 12.00 - 20.00 uur

Vers, home made en topkwaliteit!

We hebben genoten! Alles vers, home made en top kwaliteit. Het is allemaal waar. Ook nog eens mooi en met zorg opge maakt met verrassende smaakcombinaties. Het maakt dat het eten bij Ohmu zo goed is dat de kwaliteit van dit restaurant inmiddels bij vele mensen in

Voor	vanaf 4,50
Hoofd	vanaf 11,-
Combi	vanaf 14,-
Drank	gewoon

HAAGSE KWESTIES

Boze boeren in Den Haag

Den Haag was er klaar voor, woensdag 22 juni: boze boeren welkom, maar hun trekker moesten ze thuislaten. Of de boeren zouden luisteren, daar waren de Haagse autoriteiten kennelijk niet helemaal gerust op. Het gemeentebestuur had daarom het leger gevraagd om de stad te beveiligen tegen oprukkende tractoren.

Op mijn dagelijkse fietstochtje van huis naar werk zag ik vanaf maandag op tactische plaatsen in de stad stalen barrières verschijnen. Bij de Denneweg en aan het eind van de Parkstraat bijvoorbeeld. Ik vond het wat overdone; de stad is immers al onneembaar vanwege alle opgebroken straten, kades en trasporen. Maar blijkbaar hadden de stadsbestuurders het idee dat je beter safe dan sorry kon zijn.

Soldaten in de Parkstraat

Woensdagochtend zag ik zware legervrachtwagens bij de versperringen. Militairen en politie zaten intussen op het sluitstuk van de stalen barrière van het zonnetje te genieten. Toch wel een surrealistisch beeld: soldaten

in de Parkstraat. Ik kon me er maar net langs wurmen in de Kazernestraat, die zijn naam al een eeuw geen eer meer aandoet. In 1919 brandde namelijk de Oranjekazerne af, die zijn achteruitgang aan dit straatje had. Halverwege de middag waren de legervoertuigen en militairen weer weg, dus was waarschijnlijk het signaal gegeven dat de kust veilig was.

Het boerenprotest op deze zomerdag in 2022 had natuurlijk een voorgeschiedenis. Die begon in 2019, met als aanleiding politieke discussie over inkrimping van de veestapel. Die was opgelaaaid door de uitspraak van de Raad van State, eerder dat jaar, dat het Nederlandse stikstofbe-

leid in strijd was met Europese natuurwetgeving. Dit alles was niet alleen de boeren rauw op het dak gevallen. Editie NL peilde de stemming onder het publiek en concludeerde dat een ruime meerderheid, 84%, de boeren steunde.

Noordeinde als sluipweg

Op 1 oktober 2019 kwamen uit het hele land duizenden boeren in optocht naar Den Haag. De Haagse burgemeester had de organisatoren van de demonstratie toegezegd dat er 75 trekkers naar het Malieveld konden komen. Het werden er 2200. Twee weken later kwamen ze weer. Weliswaar met minder trekkers, maar die kwamen ondanks inzet van het leger via het Noordeinde als sluipweggetje wél tot aan de Hofvijver. Sommige boeren bleven daar slapen. De volgende ochtend boden ze voorbijgangers een boerenontbijt aan. Dat viel goed, ze hadden het publiek opnieuw mee. Maar het Haagse gemeentebestuur had het toen wel gehad.

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

Op 22 juni 2022 haalde nog maar één trekker het Malieveld. De andere 20.000 (schatting organisatie) stonden in Stroe.

Ravijn tussen boer en burger

Hiermee is niet het hele verhaal verteld van boerenprotesten in Den Haag. Het toeval wil dat ik eind jaren 80, begin jaren 90 als beginnend politiek verslaggever de portefeuille landbouw toegeschoven kreeg. En ondervond dat er naast de kloof tussen de burger en de politiek een nog dieper ravijn bestaat: dat tussen boer en politiek. Of nog erger: tussen boer en burger.

In 1989 - 1990 togen ook boze boeren naar het Binnenhof. Toen speelden er andere zaken. Het Europese landbouwbeleid ging aan zijn eigen succes ten onder en er waren melkplassen en boterbergen ontstaan. Gesubsidieerde overproductie, waarover ik regelmatig schreef. Uit protest tegen prijsverlagingen, die boeren fataal konden worden,

blokkeerde op 1 maart 1989 een konvooi van honderd trekkers en duizenden demonstrerende boeren, die per trein naar Den Haag kwamen, het ministerie van Landbouw en Visserij aan de Bezuidenhoutseweg. Ze drongen ook binnen bij de SER, aan de overkant van de straat, waar een vergadering van het Landbouwschap was gepland. Ze koelden hun woede door in het pand erwten te strooien (?) en buiten een vuurtje te stoken. De boeren wisten ook het partijkantoor van de VVD te vinden, waar ze om een onderhoud met de toenmalige minister van Milieubeheer vroegen: Ed Nijpels moest de boeren een 'redelijke milieumaatregelen' beloven. L'historie, se répète. Laat ik nou half juni Ed Nijpels op de radio hebben horen zeggen dat we wel maatregelen zullen móeten nemen. Een inzicht dat de leden van de VVD niet delen. Die stemden op een partijcongres tegen de stikstofplannen en voor weer lekker 130 scheuren op de snelweg.

Programmagids Omroep West

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

Radio West maandag t/m vrijdag

06.00 uur West Wordt Wakker Nieuws uit de regio en van daarbuiten, met Tjeerd Spoor en Jorinda Teeuwen.

10.00 uur Aan de Bak Gezellig programma met Patrick van Houten.

12.00 uur Menno in de Middag Menno Tamming serveert een afwisselende lunch met regionaal nieuws, prijzen en diverse gasten.

14.00 uur Muziek aan Zee Marjolein Visser draait heerlijke muziek.

16.00 uur West komt Thuis Melle Tuik neemt de dag met je door en draait fijne muziek (tot 19.00 uur, daarna non-stop muziek).

Radio West zaterdag

07.00 uur Mogguh Weekend! Luchtige ochtendshow met Bas Martinus.

09.00 uur UIT! Rogier van der Zanden geeft je uitgaanstips.

12.00 uur Broodje Bral Sjaak Bral neemt de actualiteit met je door.

14.00 uur Willem op Zaterdag Willem van Zuilen draait lekkere muziek en zorgt voor een gezellige zaterdagmiddag (tot 17.00 uur, daarna non-stop muziek).

Radio West zondag

07.00 uur Klassiek op West Aad de Been draait bekende en onbekende klassieke- en wereldmuziek (herhaling om 19.00 uur).

09.00 uur UIT!

10.00 uur Muziek van alle Tijden Pieter Kuipers draait muziek op verzoek (herhaling om 17.00 uur).

12.00 uur Adres Onbekend Vanaf 3 juli: **Enchanté!** waarin Tess Merlot heerlijke Franse muziek draait en de verhalen vertelt achter de chansons.

14.00 uur Vroeger werd Later Ron Davids haalt herinneringen op.

TV West maandag t/m vrijdag

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: Hard voor Weinig Serie over marktlui en bezoekers van de Haagse Markt.

di: Team West Opsporingsprogramma met Kirsten van Dissel.

Ernst Onderwaterwereld Ernst is ecooloog bij het Hoogheemraadschap van Delfland en neemt je mee in de onderwaterwereld.

wo: Merlijn over de Atlantikwall Merlijn Pasier gaat op zoek naar sporen van de Atlantikwall. Vanaf 6 juli: **Eruit op de Buis**, met een rondleiding door de Sint-Janskerk in Gouda.

do: Bij ons in... Fred Zuidervijk trekt door Haagse wijken. Op 30 juni Centrum en op 7 juli Scheveningen.

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizze.

TV West zaterdag

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Op 2/7 **Rijnlandroute** Over de aanleg van de Rijnlandroute met in deze aflevering: de Corbulotunnel, de snelfietsroute tussen Leiden en Katwijk en knooppunt Hofvliet. Aanluitend de Westdoc **De Walvis van Bloemencorso Bollenstreek** waarin we een kijkje achter de schermen krijgen bij het grootste lentefeest van Nederland. Op 9/7 de Westdoc **Weggewist** (in twee delen die om en om worden uitgezonden) over componist Hans Henkemans. Hierin kijken zijn 'muzikale zonen', Ed Spanjaard, Jac van Steen en Melchior Huurdeman terug op hun vriendschap met Henkemans en op zijn opvallende rol in de 'soniek'-discussie.

TV West zondag

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

17.00 uur Battle of the Chefs, waarbij Westlandse chefkoks het tegen elkaar opnemen om van een bijzonder Westlands product een gerecht te maken.

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden op Omroepwest.nl of in de gratis Omroep West app.

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld

Frankenland en het Steigerwald 6-daagse busreis	vanaf p.p. € 479
Historische Hanzesteden aan de Oostzee 6-daagse busreis	vanaf p.p. € 499
Zwarte Woud en Frankrijk 10-daagse busreis	vanaf p.p. € 679
Italiaanse Bloemenriviera 10-daagse busreis	vanaf p.p. € 809
Kroatische Bloemenriviera 12-daagse busreis	vanaf p.p. € 1169

De 3 zekerheden bij het boeken van uw vakantie

✓ Zekerheid over uw betaling
✓ Gratis omboekservice
✓ Zekerheid tijdens uw reis

www.dejongintra.nl/busreizen

Bel 0180 - 457 803

of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, SGR bijdrage € 5 p.p., Calamiteitenfonds € 2,50 en brandstoftoeslag € 1 p.p.p.d.

Fuchsiade

15-16-17 juli 2022

Madestein

Madepolderweg 59c, 2553 EG

Den Haag op de grens van Monster

Openingstijden: 10.00 – 17.00 uur

Gratis entree

www.fhcw.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Up & Coming Choreographers

NDT en Korzo slaan de handen ineen om de ontwikkeling van jonge dansmakers te stimuleren. Voor deze editie van *Up & Coming Choreographers* krijgen aanstormende choreografen Liliana Barros en Emilie Leriche de kans om nieuwe creaties te maken. In een kort tijdsbestek van slechts een aantal weken worden de makers uitgedaagd om te werken aan een ballet geheel naar eigen invulling: van choreografie, tot decor, kostuums en licht. Dit gebeurt onder professionele begeleiding en in de intieme setting van het Korzo theater in Den Haag.

Wanneer & waar: do 30, vr 1 & za 2 juli, 20.00u, Korzo theater
Meer info via korzo.nl

Zuiderpark Live - Suzanne Vega

Suzanne Vega wordt alom geprezen als een van de beste songwriters van haar generatie. Ze is een boegbeeld van de folk revival van de vroege jaren tachtig. Na het verschijnen van haar warm onthaalde debuutalbum, in 1985 uitgebracht met haar naam als titel, bleef ze hedendaagse nummers schrijven en opnemen die ons inmiddels vertrouwd in de oren klinken. Vega's albums, waaronder *Suzanne Vega*, *Solitude Standing* en *99.9F*, gingen miljoenen keren over de toonbank. De nummers klinken als verhalen die op meesterlijke wijze door Suzanne Vega worden verteld. Haar haast 'puur poëtische blik op de wereld' valt telkens weer op het stadsleven, gewone mensen en onderwerpen die uit het leven gegrepen zijn. De gevatte en pure songs van Vega zijn nog altijd even herkenbaar, uniek en diepzinnig als toen ze dertig jaar geleden voor het eerst op de radio te horen was.

Wanneer & waar:
woe 29 juni,
19.00u,
Zuiderparktheater,
Henriette Roland
Holstweg 100
Meer info via
zuiderparklive.nl

Pop up Kirtan & yoga met livemuziek in de yurt

Het eerste weekend van juli is er één van muziek, zang, yoga en ontspanning; dit alles samengebracht in de indrukwekkende ruimte van de handgemaakte yurt. Op zaterdagavond 2 juli vindt er in de yurt, die dat weekend opgezet wordt bij Café LOFT, een Kirtan plaats. In een kring zingen we samen mantra's, begeleid door een Indiaas instrument, het harmonium. Het zingen van mantra's is een van de snelste manieren om van het hoofd (denken) naar het hart (voelen) te gaan. De volgende zondagmorgen biedt de yurt ruimte voor een ontspannende en verkwikkende yogales. Ademhalingsoefeningen, zonnegroeten en rustige yin-houdingen wisselen elkaar af, terwijl wederom de klanken van het instrument en de stem van Sanne de ruimte vullen. U bent van harte uitgenodigd aan een van de twee, óf aan beide activiteiten deel te nemen.

Wanneer & waar: za 2 juli (19.30-20.45u) & zo 3 juli (9.15-10.45u),
café LOFT, Pomonaplein 49A
Meer info en aanmelden via
yogametsanne@gmail.com

Natuurwandeling in de Westduinen met IVN

Op zaterdag 2 juli organiseert IVN Den Haag weer een natuurwandeling. Dit keer bezoekt u met de IVN gids de Westduinen. Speciaal aandacht wordt besteed aan de verschillende duinzones en de bloemen, die nu in dit bijna zomerseizoen bloeien. De wandeling gaat ook over onverharde duinpaden. Wellicht komen we tijdens de wandeling nog een paar Schotse hooglanders tegen, die daar vrij grazen. IVN-wandelingen zijn gratis, duren 1,5 tot 2 uur en zijn voor iedereen toegankelijk. Opgeven van tevoren hoeft niet. De wandeling gaat altijd door. Verzamelen om 13.00 uur eind van de De Savornin Lohmanlaan/hoek Laan van Poot. Inlichtingen bij Rob Meyer tel. 06 - 20568114.

Wanneer & waar: za 2 juli, 13.00u De Savornin Lohmanlaan/hoek Laan van Poot
Meer info via ivndenhaag.nl

Workshops tekenen in historische tuin

Het Westlands Museum organiseert de komende maanden acht workshops tekenen en schilderen. Deze workshops vinden plaats in de historische tuin van het museum en worden verzorgd door professionele kunstenaars van Creatief Centrum 't Atelier. De eerste workshop (17 juni jl.) ging in op het schilderen met pastelkrijt. Dit krijt geeft een schilderachtig

effect dat goed benut worden om de planten in de historische tuin af te beelden. De deelnemers zijn de tuin ingegaan om ter plekke te gaan tekenen. In de periode t/m eind september kan er ook ingeschreven worden voor de workshops Aquarel en inkt, Portret tekenen, Oost-indische inkt en Botanisch tekenen. De workshops starten steeds om 14.00 uur en duren 2,5 uur. Per workshop kunnen maximaal twaalf mensen deelnemen.

Meer info en aanmelden via westlandsmuseum.nl

UTS[®] VAN DER GEEST
VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

Zondagochtend-concerten

World Forum Theater Den Haag

18 september 2022:	Shanty Festival met 3 koren en de Zusjes van Wanrooy
2 oktober 2022:	Meezingconcert met de Wannebiezz
5 februari 2023:	Een Koffer Vol Liedjes met Tony Neef, Maaike Widdershoven en Ruud Bos
12 maart 2023:	ForEverly Brothers – Ode aan the Everly Brothers

€ 16,-

Meer informatie en bestellen:

www.zondagochtendconcerten.nl - 010 4225244

De verborgen kunstschat van Cornelis Kloos onthuld

“Hij wilde alles laten zien. Zoals in het Rijksmuseum.” Eef Dijkhuizen is nu 84. De ‘hij’ over wie hij spreekt is Cornelis Kloos, beeldhouwer en schilder uit Den Haag, voor wie Eef zes of zeven jaar werkte. Tot aan de dood van Kloos in augustus 1976. Een artikel in De Haagse Tijden van 16 november 2021 over de kunstenaar deed hem afdalen naar zijn kelder, waar nog twaalf schilderijen van Kloos tegen de muur stonden. Afbeeldingen geschilderd op polyester en hardboard, zonder lijsten met oude kranten op de achterkant geplakt. Ruw afgewerkt, want Kloos had geen geld. Ik sprak met Eef over deze bijzondere kunstenaar.

“Ik was timmerman en kwam Kloos tegen in het Benoordenhout waar hij toen woonde. ‘Wil je wat voor me doen?’ vroeg hij. Hij wilde een museum van zijn eigen werk. Daarin wilde hij alles laten zien, zoals in het Rijksmuseum. Ik moest rekken voor hem ontwerpen waar tien schilderijen van hem achter elkaar hingen en bezoekers met een katrol het ene doek na het andere konden optrekken. Hij wilde tien kasten bij elkaar. Ook moest ik bureaus maken met aan weerskanten rollen die mensen met een koordje konden bewegen. Het waren triplex rollen waar tekeningen en andere prenten omheen zaten.” Het museum moest

Vierhouten op de Haringkade. Maar Kloos werd enorm ziek en daarom werd het hele project afgeblazen. Ondertussen had Everdingen al een aantal schilderijen naar mij toegebracht voor het ontwerp van die kasten. Toen Kloos gestorven was, heb ik zijn zoon gebeld. ‘Wat moet ik met die schilderijen?’ Maar hij wilde ze niet. Geen wonder, heel Kloos’ huis stond

Het beeld van Cornelis Kloos dat zijn weg naar Monster heeft gevonden

vol. Het was net een museum. Na de brand in zijn atelier in 1962 had hij alles wat verloren was gegaan opnieuw gemaakt. Dus zijn de schilderijen bij mij gebleven.” Eef stalt ze uit langs de muren. Sommige taferelen zijn ‘typisch Kloos’, anderen

veningse kelder. Hoe toepasselijk dat de kop van het stuk in De Haagse Tijden uit 2021 *De verborgen kunstschat van Cornelis Kloos* was.

Een klein deel van die schat blijkt trouwens zijn weg naar Monster te hebben gevonden. Daar, in de tuin van een eengezinswoning, bevindt zich een door Cornelis Kloos voor zijn beeldentuin gemaakt beeld. Eigenaar is Daan Verbove, 82 jaar

lijken snel gemaakte kopieën van andere prenten. “Als iemand ze wil hebben...”, mompelt Eef. Om de stukken even later weer keurig op te bergen in zijn Sche-

het beeldje van Cornelis Kloos, dé kunstenaar, was.”

De dochter van Cornelis Kloos, Carola, laat in een reactie weten graag een foto te willen ontvangen van het ‘Monsterse’ beeldje. Over de schilderijen die Eef Dijkhuizen bezit zegt ze: “Die schilderijtjes op hardboard en polyester zijn waarschijnlijk gemaakt voor het educatieve museum dat mijn vader wilde stichten. Je kunt ze eigenlijk niet als kunst beschouwen, maar zijn bedoeld om het een of andere punt te illustreren op esthetisch gebied (‘zo moet het wél en zo moet het níet’). Je moest ze dan ook twee aan twee bekijken.”

oud. Hij vertelt: “Ik werkte tussen 1969 en 2001 op Clingendael in het groenbeheer. Eerst als leerling, uiteindelijk als uitvoerder voor GDA, de Gemeentelijke Dienst Arbeidsvoorziening. Het beeldje heb ik in 1980 tijdens een van mijn verkenningstochten onder de begroeiing gevonden. Ik was daar achter een dijkje in het gedeelte vanaf de Van Alkemadeaan om te kijken of er gesnoeid moest worden. Dat deed ik omdat het mijn functie was. Vanaf 1974 was ik namelijk verantwoordelijk voor het totale beheer van Clingendael. Ik wist helemaal niet dat

Over bekijken gesproken... Op de site www.guusmaris.com van kunsthandelaar Guus Maris is een nieuwe publicatie over Cornelis Kloos en zijn werk te vinden.

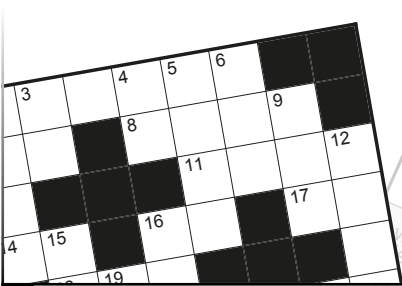
Carel Goseling
carelgoseling@hotmail.com

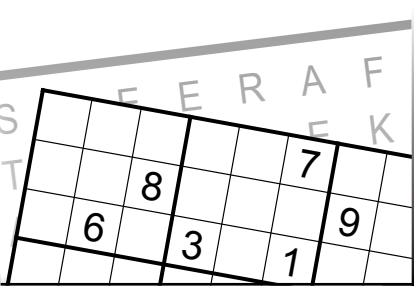
De collectie Cornelis Kloos, in bezit van Eef Dijkhuizen

eerst op Clingendael komen (waar Kloos werkte), later op het Lange Voorhout. Uiteindelijk werd voor de boulevard in Scheveningen gekozen. Eef: “Het moest een keet worden van tien bij acht meter die een meter of drie over de kademuur liep. Meneer Everdingen, zijn vriend, regelde het geld. Er werd enorm veel hout besteld bij houthandel

Puzzelpagina

1

SUDOKU

		5	7			2		
	7				1			5
						7		9
	9		8					
	2							3
			5				4	
	5	9	2					4
		6			9			1
		8		4			6	

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot 7 juli 2022 mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl.

Oplossingen vorige editie:
Sudoku: 6
Zweedse puzzel: Zorgloket
Kruiswoordpuzzel: Pleisters

Win nu een Coca-Cola In Bottles Delicious Refreshing Tinnen Blik XL
Wij verloten twee blikken onder de winnaars. Afmeting: 19 x 8 x 26,5 cm

Verkrijgbaar bij de Fifties Store, www.fiftiesstore.nl.
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2

KRUISWOORDPUZZEL

	1		2	3	4	5		6	7	8	9		10	
11			12					13					14	15
16		17				18	19			20		21		
22					23				24		25			
26				27				28		29		30		
		31	32					33			34			
			35							36				
37		38			39	40		41	42			43		44
45	46			47				48				49	50	
51			52		53		54				55			
56				57		58				59				
60			61		62			63	64				65	
	66							67						

Horizontaal: 1 onbeschreven 6 smakelijk 11 als onder 12 kerkplechtigheid 13 profeet 14 en andere 16 doopgetuige 18 een zekere 20 naamplaatje 22 koraaleiland 23 gewrichtsaandoening 25 grondsoort 26 mannelijk dier 27 schrijfgerei 28 stapel 30 op de wijze van 31 deel van Engeland 33 groot hert 35 bergplaats 36 familielid 38 tennisterm 41 hoefdier 45 gravin van Holland 47 gesloten 48 jaartelling 49 steen 51 bevlieging 53 samensmelting 55 dienstbode 56 inham 58 huid 59 Europese vrouw 60 motorraces 61 echtgenoot 63 luthof 65 bijwoord 66 strijkmes 67 karakter

Verticaal: 1 geldstraf 2 verheven stand 3 gevangenis 4 compagnon 5 plotseling 6 hiaat 7 oude lengtemaat 8 iijzig 9 deel v.h. hoofd 10 werkelijk 11 gescheiden 15 anders gezegd 17 bindmiddel 19 heden 21 deel v.e. boom 23 soort hert 24 paling 27 prent 29 dans 32 bergweide 34 grappenmaker 37 verkoopplaats 38 overlevering 39 mislukking 40 verhoging 41 watersport 42 roem 43 putemmer 44 appelwijn 46 bordspel 50 partij in een geding 52 echtgenoot 54 selenium 55 spijskaart 57 huisdier 59 een weinig 62 lidwoord 64 domina

56	22	24	39	58	59	19	61	13	26	66
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Wij feliciteren de 5 winnaars van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. De CD van The Clarks-medleys gaat naar:

Krijn Spaans te Den Haag
Dinie van de Wetering te 's-Gravenzande
Kees Rotteveel te Den Haag
Tiny de Hoogh te Naaldwijk
Corrie Huguenin te Voorschoten

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3

WOORDZOEKER

R	M	H	K	B	S	C	H	U	R	F	T
E	A	E	O	K	K	E	G	A	A	R	G
R	J	B	Z	T	P	I	N	K	R	E	V
O	N	B	A	F	A	S	U	L	L	I	G
C	E	E	K	U	R	T	K	R	K	E	G
A	I	R	E	P	W	A	L	I	P	C	E
T	E	I	C	A	R	T	N	A	S	N	L
H	B	G	M	A	R	G	N	K	M	E	N
E	D	H	T	D	A	G	J	E	G	N	I
T	R	E	G	N	A	Z	U	I	N	I	G
E	A	I	P	O	T	U	O	A	T	M	I
R	A	D	I	O	S	T	I	L	T	E	G

AARDBEIENJAM	GRAAG	MALTA	SULLIG
ANTRACIET	HARIG	PANGA	UTOPIA
CATHETER	HEBBERIGHEID	PRUIK	VERKNIPT
DAGJE	INLEG	RABAUW	VIKING
EMINENCE	KARATE	RADIOSTILTE	ZANGER
FRANK	KOZAK	SCHURFT	ZUINIG
GEKKO	LEGIO	STAAR	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Haagse Harry puzzel

Strippuzzel - 1000 stukjes!

De volledige opbrengst van deze Haagse Harry puzzel gaat naar de voedselbank van Stichting Solidariteit. Meer info: www.ssos.nl.

Bestel op www.haags.nl

GeWOON de grootste collectie klassieke meubelen van Nederland

Tv commodes • Salontafels • Dressoirs • Vitrinekasten • Eetkamertafels & -stoelen • Fauteuils & banken

Elke 1^e zondag van de maand zijn wij geopend tussen 12.00 en 16.00 uur.

Westvlietweg 99, Den Haag • starstijlmeubelen.nl

Kennisgeving terinzagelegging ontwerpbesluiten cluster 4 Warmtetransportleiding Vlaardingen – Den Haag

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland maken als coördinerend bevoegd gezag bekend dat burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag het ontwerpbesluit voor cluster 4 hebben vrijgegeven voor de terinzagelegging. Het besluit omvat de APV-instemmingsbesluiten voor het tracé van de warmtetransportleiding Vlaardingen – Den Haag (eerder Leiding door het Midden genoemd) door de gemeenten Den Haag, Rijswijk, Delft, Midden-Delfland, Schiedam en Vlaardingen. Dit project is een initiatief van LdM CV (een vennootschap van Gasunie N.V.). De beschikkingen van de overige bevoegde gezagen in de clusters 1 tot en met 3 zijn reeds definitief verleend.

Welk ontwerpbesluit ligt er ter inzage?

Conform het bepaalde in artikel 3.33, vierde lid, van de Wro juncto paragraaf 3.3 van de Wabo en afdeling 3.4 van de Awb, ligt met ingang van vrijdag 24 juni tot en met donderdag 4 augustus 2022 onderstaand ontwerpbesluit en de daarop betrekking hebbende stukken voor een ieder ter inzage:

Bevoegd gezag:

Burgemeester en wethouders gemeente Den Haag

Besluiten/dossiernummer:

Combi-instemmingsbesluit als bedoeld in de artikelen 2.10A en 2.11 van de Algemene plaatselijke verordening (APV) van de gemeente Den Haag voor het opbreken, opgraven en aanleggen en voor het hebben liggen van leidingen: Dossiernummer BWT/00635IBA22

Hoe en waar kunt u de stukken inzien?

Deze stukken zijn digitaal te raadplegen op de provinciale website www.zuid-holland.nl/terinzagewarmteling, maar ze kunnen ook worden ingezien op onderstaande kantoorlocaties:

- Het Loket, Zuid-Hollandplein 1, 2596 AW Den Haag
- Informatiecentrum Den Haag, Spui 70, 2511 BT Den Haag

Let op: veel overheidsgebouwen zijn voor het inzien van stukken alleen op afspraak geopend. Neem daarom tijdig contact op met het betreffende bevoegd gezag als u ergens stukken wilt komen inzien.

Hoe kunt u zienswijzen indienen?

Tijdens de periode van terinzagelegging kan iedereen een zienswijze indienen. In een zienswijze laat u weten wat u van de ontwerpbesluiten op de vergunning-

aanvragen vindt. Bijvoorbeeld of er naar uw mening onjuistheden in staan of dat er zaken en/of belangen over het hoofd worden gezien. Ook kunt u aangeven hoe deze besluiten uw eigen belangen raken en waarom. Natuurlijk kunt u ook andere relevante zaken naar voren brengen.

Vermeld in uw zienswijze alstublieft uw naam, adres en overige contactgegevens en het kenmerk DOS-2019-0003043 cluster 4. Dit helpt de provincie om uw zienswijze door te zenden naar het juiste bevoegde gezag, zodat uw zienswijze bij de definitieve besluitvorming kan worden betrokken. U kunt een zienswijze indienen van vrijdag 24 juni tot en met donderdag 4 augustus 2022.

Dat kan op drie manieren:

- Bij voorkeur digitaal via het zienswijzenformulier op www.zuid-holland.nl/terinzagewarmteling. Let op: zienswijzen kunnen niet per e-mail worden ingediend!
- Per post: door een brief te sturen naar: Provincie Zuid-Holland, Team WarmtelingQ, postbus 90602, 2509 LP Den Haag.
- Voor het indienen van een mondelinge zienswijze kunt u (tijdig, dat wil zeggen ruim voor het einde van de inzageperiode) een afspraak maken via 06-55 44 94 17

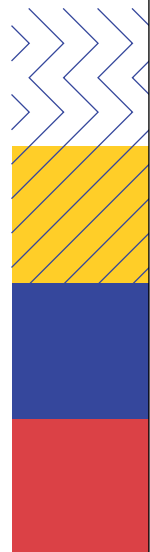
Wat is de verdere procedure?

De ingediende zienswijzen zullen door het bevoegde gezag worden betrokken bij de besluitvorming over de definitieve instemmingsbesluit en deze zullen daarna opnieuw ter inzage worden gelegd. Dit zal worden aangekondigd in onder andere het Provinciaal Blad en in diverse huis-aan-huisbladen en degenen die een zienswijzen hebben ingediend ontvangen persoonlijk bericht.

Wilt u meer informatie?

Voor meer informatie over de besluitvorming over het project kunt u terecht op de website van de provincie Zuid-Holland www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/warmteling-trace-vlaardingen-den-haag/. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u bellen met: 06 - 11 75 85 92. Informatie over het project zelf kunt u vinden op de website van WarmtelingQ: www.warmteling.nl/project

Elke dag beter. Zuid-Holland.

‘Onder het genot van een lekker Haags bakkie...’ Nu tijdelijk een heerlijk cadeau bij een abonnement op De Haagse Tijden!

Cadeautip
voor
(oud)
Hagenaars

Neem een abonnement op De Haagse Tijden
en haal een heerlijke Haagsche Kakker
op bij Bakkerij Hessing.

JA, ik neem een abonnement
of geef er een cadeau. U ontvangt dan
iedere 14 dagen de krant in de
brievenbus.
Ik maak het bedrag over op
NL08 RABO 0129 9222 93
t.n.v. Brückel Reclame BV

Stuur de bon in een gefrankeerde
envelop naar: De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag
of mail alle gegevens naar:
dehaagsetijden@bruckel.nl

Uw naam: _____
Telefoon: _____
E-mailadres: _____
Naam ontvanger: _____
Straat + huisnr.: _____
Postcode + Woonplaats: _____

- ☐ Halfjaarabonnement Nederland € 40,00
☐ Jaarabonnement Nederland € 75,00
☐ Jaarabonnement buitenland € 95,00

Deze actie is alleen geldig voor abonnementen afgesloten tot 12 juli 2022.

